

## Circulair inkopen bij de gemeente Utrecht

Door middel van het inkoopinstrument kan de circulaire economie worden gestimuleerd. Dit wordt ook wel circulair inkopen genoemd. Circulair inkopen kan hiermee worden gezien als aanjager van de circulaire economie en als een invulling van duurzaam (of maatschappelijk verantwoord) inkopen.

In een circulaire economie...

- ✓ draait het om de functionaliteit van producten in plaats van het bezit ervan
- ✓ gaan producten zo lang mogelijk mee
- ✓ hebben producten vervangbare onderdelen
- ✓ zijn producten uit zoveel mogelijk biologische bestanddelen gefabriceerd
- ✓ voegen we zo min mogelijk nieuwe grondstoffen toe in de kringloop
- ✓ blijven technische materialen in de kringloop
- ✓ produceren en (her)gebruiken we producten op een zo energiezuinig mogelijke manier
- ✓ zorgen we dat de hele keten op een eerlijke manier profiteert van de waarde van de producten gedurende de gehele levensduur en hierover transparant is (maw er wordt zorg gedragen voor een evenredige verdeling over de keten)

### Maximaliseren waardebehoud

De mogelijkheid om waardebehoud te maximaliseren is geborgd in verschillende stadia in de levenscyclus van het product:

A. Bij het ontwerp van het product; Nieuwe producten worden zo ontworpen en gemaakt dat aan het eind van de gebruiksfase waardevernietiging zoveel mogelijk wordt voorkomen (bijv. door demontabel te zijn of eenvoudig gescheiden te kunnen worden) en/of zijn gemaakt van gebruikt materiaal.

B. Bij en na het gebruik van het product blijft de waarde van het product behouden of de levensduur kan worden verlengd. We maken (grofweg) onderscheid tussen de volgende elementen in afnemende volgorde van materiaalwaardebehoud:

1. **Hergebruiken; RE-USE:** gebruik en levensduur van het bestaande product wordt verlengd voor hetzelfde of ander doeleinde. Er is geen sprake van aanpassingen aan het product zelf.  
Bijvoorbeeld kasten of bureautafels zijn producten waarbij de technische levensduur vaak langer is dan de economische of contractlevensduur en die heel goed kunnen worden hergebruikt waardoor het product behouden blijft.
2. **RE-PAIR of RE-FURBISH:** gebruik en levensduur van het bestaande product wordt verlengd door middel van reparatie of het opknappen van bestaande onderdelen.  
Bijvoorbeeld het repareren/bijstellen van auto-onderdelen (waardoor de levensduur van de auto wordt verlengd) of het herstofferen van versleten plekken op meubelstukken.
3. **Herproductie; RE-MANUFACTURING:** gebruik en levensduur van het bestaande product wordt verlengd door middel van het vervangen van bestaande onderdelen met nieuwe onderdelen.  
Bijvoorbeeld het vervangen van versleten remschijven en een versleten distributieriem waardoor de levensduur van de betreffende auto wordt verlengd.
4. **RE-CYCLING:** Terugwinnen en voor hergebruik geschikt maken van materialen en grondstoffen uit afgedankte producten en materialen.
  - a. **Upcycling:** Recycling waarbij de inherente waarde van een materiaal toeneemt.

Bijvoorbeeld nieuw kledingontwerp van weggegooid kledingstukken, nieuwe meubelstukken van afgedankte materialen (bijv. sloophout; oude machine-onderdelen en pallets); isolatiemateriaal van oud papier of nieuwe vloerbedekking van weggegooid visnetten.

b. **Downcycling:** Recycling waarbij de inherente waarde van een materiaal vermindert.

Bijvoorbeeld afgedankte plastic flessen worden omgesmolten tot tuinpalen, gerecycled toiletpapier dat gemaakt is van gebruikt papier.

Formeel is er dan nog de R van Recover: het winnen van energie door verbranding van het product. Echter hier is geen sprake van waardebehoud en is daarmee geen onderdeel van de afbakening.

### Regie op de kringloop

Vanuit inkoop ligt de nadruk op het samenwerken in de keten om op die wijze de kringloop te kunnen sluiten. Door de verantwoordelijkheid voor een product of dienst te verdelen over de keten is er sprake van meer grip op de totale kosten en risico's. De leverancier transformeert zijn vaak kortstondige – op verkoop gebaseerde – relatie naar een partnership waarin transparante belangen en wederzijds vertrouwen centraal staan. En waarbij het waardebehoud van de producten en materialen voor alle partijen van belang zijn. Regievoering op de kringloop gaat dus over de mate en manier van procesinrichting, borging, registratie, garant staan en organisatie.

Bij circulair inkopen zijn dan ook op maat gesneden contractvormen en/of contractsbepalingen aan de orde, waarbij bij aanschaf reeds afspraken worden gemaakt met betrekking tot hoogwaardig hergebruik aan het eind van de gebruiksfase en de verantwoording hierover. Dit kan leiden tot een andere verdeling van risico's en winst voor alle ketenpartners door economische, ecologische en sociale waarde in elkaars verlengde te plaatsen. De leverancier is de regievoerder op de kringloop. Vanuit deze gedachte gaat de leverancier samenwerking en transparantie binnen de keten bewerkstelligen. De regievoerder legt ook verantwoording af over het waardebehoud binnen de keten. De hieruit voortvloeiende verantwoordelijkheden en risico's worden verwerkt in een passende contractvorm en -duur.

De drie belangrijkste contractvormen voor circulair inkopen zijn:

1. Product service systemen (pay per use / performance based prestatiecontract)
2. Koop / terugkoop
3. Koop / doorverkoop

Ad 1. In dit geval is en blijft de leverancier/producent eigenaar van het product en betaalt de gebruiker voor de verlangde prestatie in plaats van het bezit van het product ('**pay per use contract**'). Of de gebruiker betaalt voor de oplossing van zijn behoefte en de leverancier/producent bezit en beheert de materiele middelen om tot het gewenste resultaat te komen ('**performance based prestatiecontract**'). In beide gevallen dient de leverancier het product – aan het einde van zijn levensduur – zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken.

Ad 2. In een dergelijke koopovereenkomst is vastgelegd dat de leverancier/producent zorg draagt voor optimaal waardebehoud en hoogwaardig hergebruik van het product na gebruik en legt hierover verantwoording af.

Ad 3. Bij het inkopen wordt vastgelegd hoe en door wie de inzameling na het gebruik van het artikel/product zal geschieden om de grondstoffen opnieuw te kunnen hergebruiken.